

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

**EKSAMEN
I
6012 DRIFTSREGNSKAP OG BUDSJETTERING
18.12.2014**

Tid:	4 timer
Målform:	Bokmål
Sidetall:	3 sider med oppgavetekst + ett vedleggsark
Hjelpemiddel:	Kalkulator
Merknader:	Vekting er gitt ved starten av hver oppgave
Vedlegg:	Vedleggsark med oppstillinger/skjema

Sensuren finner du på StudentWeb.

Oppgave 1 (25 %)

Handelsbedriften AS Handel har i dag to butikker i en by, avd. Øst og Vest. Ledelsen vurderer nå å legge ned avd. Vest, da den ikke er fornøyd med utviklingen de siste årene. Siste kvartals resultatregnskap fordelt på hhv. Øst og Vest ser ut som følger (tall i 1000 kr)

	Avd. Øst	Avd. Vest
Salgsinntekter	7 300	4 840
- Solgte varers inntaktskost	3 796	2 564
= Bruttofortjeneste	3504	2276
Lønnskostnader, butikkmedarb.	1063	965
Lønnskostnader, transportavd.	104	96
Lønnskostnader, butikksjefer/lokal adm.	290	285
Lønnskostnader, hovedkontor	127	118
Reklamekostnader, butikknivå	396	326
Reklamekostnader, bedriftsnivå	100	100
Husleie	660	590
Diverse avskrivninger	68	82
Diverse øvrige kostnader	280	258
Sum driftskostnader unntatt varekostn.	3088	2820
Resultat	416	-544

a) Gjør kort greie for prinsippet for lønnsomhetsvurderinger av en slik evt. nedleggelse.

b) Basert på regnskapstallene i tabellen ovenfor, samt opplysningene som følger punktvis nedenfor, gjennomfør beregninger for å vurdere om det vil være lønnsomt for AS Handel å legge ned avd. Vest eller ikke. Gjør evt. de forutsetninger du finner nødvendig hvis du er i tvil om enkelte poster eller tall. (Tall i punktene nedenfor oppgis i 1000 kr.)

- Reklamekostnadene på bedriftsnivå kan reduseres med 40 dersom avd. Vest legges ned.
- Butikksjef i Vest vil bli overført til andre oppgaver i AS Handel. Butikksjefens lønn utgjør 220 av de 285 på denne posten «Lønnskostnader butikksjef/lokal adm.». Resten av disse kostnadene bortfaller ved evt. nedleggelse.
- Alle butikkmedarbeidere i avd. Vest vil bli sagt opp ved nedleggelse.
- En ansatt i transportavdelingen vil få redusert stillingsprosent ved nedleggelse. Dette vil utgjøre en besparelse på 20.
- Butikkinnredninger og annet utstyr i avd. Vest har ingen utrangeringsverdi.
- En medarbeider på hovedkontoret vil også få redusert stilling. Dette vil gi en besparelse på 40.
- Husleieavtalen i avd. Vest kan sies opp uten kostnad.
- Diverse øvrige kostnader inkluderer bl.a. 140 i fordelte felleskostnader for AS Handel som fram til nå har vært sjablongmessig fordelt basert på butikkenes omsetning.

c) (forts. fra b). Legg nå til grunn følgende tilleggsopplysning: Hvis avd. Vest legges ned, vil omsetningen i avd. Øst øke med 10 %. Bruttofortjenesteprosenten i Øst vil være uforandret. Omsetningsøkningen krever ingen økninger av andre driftskostnader annet enn økt varekostnad tilsvarende den ekstra omsetningen, samt at en ekstra butikkmedarbeider må ansettes. Dette vil koste 180 ekstra per kvartal. Gjennomfør nye beregninger som tar hensyn til disse nye momentene.

Oppgave 2 (25 %)

- a) Som et alternativ til nedleggelse av avd. Vest fra oppgave 1, vurderer ledelsen i stedet å styrke økonomistyringen for å komme fram til tiltak for å forbedre lønnsomheten. Basert på pensum i dette kurset, kom med noen momenter ang. tiltak eller endringer som AS Handel kan innføre i sine økonomistyringsrutiner som kan bidra til økt lønnsomhet for avdelingen og hele foretaket.
- b) Gjør på generelt grunnlag greie for de viktigste forskjellene mellom et ABC-basert driftsregnskap og et standardkostregnskap.
- c) Forklar hvordan en bedrift bør prissette evt. biprodukter fra en produksjonsprosess.
- d) Forklar hva Du-Pont-modellen går ut på.

Oppgave 3 (50 %)

En tilvirkningsbedrift har følgende standard bidragskalkyle per enhet:

	Ferdig tilvirket	Varer i arbeid (ViA)
Direkte material	10 kg*80 kr/kg = 800 kr	5 kg*80 kr/kg = 400 kr
Direkte lønn	1 t*500 kr/t = 500 kr	0,5 t*500 kr/t = 250 kr
Indirekte variable tilvirkningskostnader	1 t*400 kr/t = 400 kr	0,5 t*400 kr/t = 200 kr
Tilvirkningsmerkost	1700 kr	850 kr
Variable salgskostnader (per solgt enh.)	300 kr	-
Salgsmerkost	2000 kr	-

ViA-kalkylene baserer seg enkelt og greit på at en enhet som er fullført fram til inn på ViA-lager i gjennomsnitt er halvferdig både når det gjelder arbeid, material og indirekte variable tilvirkningskostnader. Resterende kostnader knyttet til siste halvpart av material, lønn og indirekte kostnader skjer når enheter blir fullført ut fra lager for varer i arbeid og inn på lager for ferdigvarer.

- a) Anta en måned (november) der det produseres og selges 500 enheter for kr. 3000 per enhet og der det ikke er noen endringer i verken varer i arbeid eller ferdigvarelager. Hva blir kalkulert dekningsbidrag i denne måneden?
- b) Vi ser nå på desember måned. Ved inngangen til desember måned, hadde bedriften 200 enheter på lager for varer i arbeid og 300 enheter på ferdigvarelageret. Alle de 200 enhetene fra IB ViA blir fullført i løpet av desember. I tillegg blir 500 nye enheter satt inn i produksjonsprosessen i løpet av desember. Av disse 500 nye enhetene blir 400 ferdige, mens de siste 100 ender opp som UB ViA ved utgangen av desember. Det blir solgt 700 enheter i mai for kr. 3000 per stykk.
- b) Hva blir mengde ferdigvarer på ferdigvarelageret ved utløpet av desember måned (UB)?
- c) Hva blir standard mengde material og standard tid for desember måned?
- d) Før standardkostnadene i driftsregnskapet for desember måned ned til kalkulert dekningsbidrag. (Se vedlagt skjema for hjelp til oppstillingen. Du kan se bort fra kolonnen for virkelige kostnader, du trenger bare føre tall i kolonnen for standardkostnader.)

Etter at desember er gått, viser det seg at regnskapet for direkte materialer (virkelige tall) viste følgende:

- IB pr 01.12 var 2000 kg fra et tidligere innkjøpt parti til kr. 75 per kilo.
- Innkjøp i løpet av desember var på 10.000 kg til kr. 78 per kilo.
- Mengde på materiallageret per 31.12 (UB) var på 6200 kilo.

f) Hva var virkelig pris, mengde og kostnad for direkte materialkostnad i desember dersom FIFO (first in, first out) legges til grunn for varelagervurderingen?

g) Foreta en avviksanalyse for direkte materialkostnader for desember og kommenter/forklar avvikene. (Se evt. vedlagt skjema på vedleggsarket som huskehjelp for oppstilling av avviksanalyse.)

Vedlegg

Skjemaer/oppstillinger som hjelp for hukommelsen. Ingen innføring på dette arket.

Oppgave 3d): Prinsippskjema for føring av driftsregnskap (standard-bidrag):

SALG	Antall		kr		Kr	Avvik
	Standard		Standard	Virkelige		
	Mengde	Sats	kostnad	kostnader		
Direkte materialer						
Direkte lønn						
	Sum avvik direkte kostnader:					
Indirekte variable tilvirkn.kostnader						
Periodens tilvirkningsmerkost						
Beholdningsendringer varer i arbeid						
Tilvirkningsmerkost ferdigvarer						
Beholdningsendringer ferdigvarer						
Tilvirkningsmerkost solgte varer						
Indirekte variable salgskostn						
SALGSMERKOST						
KALKULERT DB						
	Sum avvik direkte kostnader					
	Sum dekningsdifferanser					
	VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG					
	Faste kostnader:					Avvik faste k:
	Faste tilvirkningskostn					
	Faste salgs&adm kostnader					
	Sum budsjettavvik faste kostn.					
	PRODUKSJONSRESULTAT					

Oppgave 3g) Prinsippskjema for avviksanalyse:

Materialer:

(1) Standard

Std. mengde×Std.pris

(1)–(2) = Mengdeavvik

(2) For avviksanalysen

Virk. mengde×Std.pris

(2)–(3) = Prisavvik

(1)–(3) = Totalavvik (Materialavvik)

(3) Virkelig